

- культурних рослин рідного краю;
- тварин рідного краю;
- свійських тварин рідного краю;
- праці людей у місті/селі.

Програмою рекомендовано до використання місцевого природознавчого і краєзнавчого матеріалу, проведення регулярних екскурсій в природу, населеним пунктом, у краєзнавчий чи природознавчий музей, будинок природи. Значна увага приділяється проектній діяльності, впровадження якої спрямоване на стимулювання інтересу учнів до нових знань («Моє улюблене місце відпочинку на природі в місті(селі)» (1 клас), «Будьмо знайомі!», «Квіти в моєму житті», «Лісова аптека», «Не зривай первоцвітів» (2 клас), «Захисти природу» (3 клас), «Речовини навколо нас» (4 клас) [2, с. 187].

Сезонні роботи на навчально-дослідній ділянці забезпечують проведення фенологічних спостережень, передбачених програмою природознавства. Зміст програми 2 класу побудований за фенологічним принципом і передбачає ведення систематичних фенологічних спостережень в природі.

Таким чином, вдало реалізований краєзнавчий принцип у змісті програм, за умови використання краєзнавчого матеріалу на уроці сприятиме розвитку сприймання, спостережливості, свідомого запам'ятовування, пригадування та відтворення матеріалу, творчої уяви, самоконтролю, емоційно-чуттєвої сфери, зокрема розвитку таких почуттів як естетичні та моральні.

Література

1. Кузьма – Качур М.І. Краєзнавчий компонент у змісті освітніх галузей початкової школи. / М.І.Кузьма-Качур // Освіта Донбасу. - №1 (144), 2011. – С. 49–54.
2. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням українською мовою. 1-4 класи. – К. : Видавничий дім «Освіта», 2012. – 392 с.

УДК 316.647.5:272.3

М.І. КУЗЬМА-КАЧУР, Е.В. МИГОВИЧ
Мукачівський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ ТА ЗМІСТОВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ФЕНОМЕНА ТОЛЕРАНТНІСТЬ

Однією з актуальних проблем сьогодення є формування толерантного середовища, толерантної особистості, розв'язанням якої займаються науковці та практики різних соціальних інститутів. Важлива роль у вирішенні цієї актуальної проблеми відіграють заклади освіти як основні соціальні інституції, які дбають про формування толерантної поведінки особистості. Важливу роль провідника ідеї основного принципу стратегії мирного співіснування держав, країн, народів відіграє учитель. Учитель є ключовою фігурою в освітніх установах, який має виконувати соціальну роль, пов'язану з вихованням молодого покоління в глобальному демократичному просторі.

У зв'язку з цим, підготовку майбутнього вчителя до виховання толерантності учнів розглядають як соціально-педагогічну проблему.

Аналіз досліджень літератури показав, що толерантність – це досить абстрактне поняття, яке є важкодоступним для спостереження і виміру стандартизованими методами. Неоднозначним є і трактування категорії «толерантність». Історичний екскурс показав неоднозначне трактування його як в різні епохи, так і різними мовами. Для кращого розуміння походження цього слова, звернемося до словників:

- tolerancia (іспан.) – здатність визнавати відмінність від власних ідей чи помислів;
- tolerance (франц.) – ставлення, під час якого людина визнає, що інші можуть думати чи діяти інакше, ніж вона сама;
- tolerance (англ.) – готовність бути терплячим;
- kuanrong (китайська) – дозволяти, приймати, бути в стосунках з іншими милосердним;
- tasamul' (араб.) – прощення, милосердя, м'якість, терпіння, чуйне ставлення до інших [1].

Науковець Т.Шестакова подає основні аксіологічні ознаки категорії:

1) толерантність виникає в суспільній свідомості, формується як суспільний ідеал, передбачає безумовне прийняття суспільством різноманітності світу;

2) толерантність виступає запорукою миру і злагоди серед громадян;

3) толерантність виступає регулятором відносин полікультурного світу [2, с. 160].

Розглядаючи генезу та еволюцію толерантності, зрозумілим є те, що цей феномен як об'єктивно необхідний, обов'язковий регулятивний засіб, як багатопланова «організаційна сила» у розвитку суспільства та соціальної свідомості ставить перед нами певні завдання, які спонукають до пошуків шляхів їх реалізації.

І.Залєсова подає такі шляхи формування міжнаціональної толерантності особистості:

1. Формування правильних атрибутів про особистість і поведінку людини;

2. Навчання спілкуванню, вільному від упереджень і забобонів;

3. Профілактика упереджень;

4. Точне і повне інформування студентської молоді з метою зниження інтолерантності до невизначеності;

5. Створення умов для тісної і взаємовигідної взаємодії груп з упередженим ставленням до іншого [3, с.41].

Водночас, важливим є чітке окреслення змісту формування толерантності в процесі вивчення психолого-педагогічних дисциплін:

– знайомство з історією, звичаями та традиціями різних культур;

– організація та здійснення міжкультурного спілкування;

– робота з дидактичними матеріалами, які відображають культурні надбання народів різних національностей;

– надання змісту занять емоційного забарвлення;

– збагачення знань про українську культуру;

–наповнення змісту практично значимими завданнями, які б формували толерантну поведінку майбутніх педагогів.

Таким чином, психолого-педагогічний аналіз поняття толерантності дав змогу визначити особливості досліджуваного феномена, а також окреслити його змістові характеристики, які допоможуть більш ефективно моделювати підготовку студентів до виховання толерантної особистості.

Література

1. Толерантність [Електронний ресур] : Державна бібліотека для юнацтва. - К., 2014. – Режим доступу : http://www.4uth.gov.ua/tolerance/what_is.htm.

2. Шестакова Т. В. Формування майбутніх педагогів до професійного самовдосконалення : автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. пед. наук :13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Т. В. Шестакова. – К., 2006. – 22 с.

3. Залєсова І.В. Підготовка майбутніх учителів до формування міжнаціональної толерантності учнів загальноосвітніх навчальних закладів : Дис.....канд.пед.наук.: 13.00.04. / І.В.Залєсова. – Вінниця, 2015.– 297с.

УДК. 378.147

М.І.КУЗЬМА-КАЧУР, Я. М. САВКО
Мукачівський державний університет

ГЕНЕЗА ІДЕЇ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ В ПЕДАГОГІЧНІЙ НАУЦІ

Екскурс в історію педагогічної думки показав, що на кожному етапі розвитку історико-педагогічного процесу провідною ідеєю була підвищення ефективності навчання молоді. Для кожної епохи було характерним прагнення педагогів активізувати процес навчання з урахуванням індивідуальних рис особистості учня, виховувати його у спілкуванні з учителем та однолітками тощо. Це завдання в різні часи розв'язувалось по-різному, зокрема:

– у стародавні часи філософ-трибун Сократ вів бесіди з учнями, спрямовував своїх слухачів шляхом запитань і відповідей знаходити «істину», при цьому не пропонуючи їм готових положень і висновків;

– видатний давньогрецький філософ Платон пропонував з 6-річного віку виховувати учнів на «майданчиках» біля храмів, де жінки-виховательки, призначені державою, розвивали б їх за допомогою ігор, бесід, казок, пісень, спілкування;

– римський педагог М. Квінтіліан рекомендував використовувати ігри і слідкувати за мовою дітей, вимагаючи поєднання заучування з обмірковуванням;

– відомий давньокитайський мудрець Конфуцій не дотримувався регламентованих за часом і змістом навчальних занять, не читав лекцій, не займався опитуванням учнів, не перевіряв їх знання. Навчання і виховання відбувалось у процесі довільних бесід, які часто мали евристичний характер;

– у «Повчанні Володимира Мономаха» подано поради та вимоги щодо виховання дітей, зокрема «вміти вести бесіду, під час якої більше думати, ніж говорити; постійно вчитися міцно запам'ятовувати і повторювати раніш вивчене, одноразово вчиться новому...» [1].

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>